

CUD: spielen

Dziś *pobawimy się* czasownikiem **spielen**, który może nam się przydać w wielu miejscach i w kilku zaskakujących kontekstach... Najbardziej podstawowe znaczenia czasownika **spielen** to oczywiście bawić się lub grać.

Zacznijmy od tego pierwszego znaczenia.

Bawić można się po prostu bez żadnego dopełnienia:

Die Kinder spielen draußen.

Dzieci bawią się na dworze.

Uwaga: czasownika **spielen** nie możemy użyć w kontekście zabawy na imprezie. Wtedy używamy czasownika **feiern**. Również, gdy chcemy powiedzieć „baw się dobrze”, nie użyjemy **spielen**, lecz **viel Spaß**!

Bawić można się czymś, wtedy użyjemy przyimka mit:

Die Katze spielt mit der Maus.

Kot bawi się myszą.

Czym jeszcze można się bawić?

mit dem Ball

piłką

mit Puppen

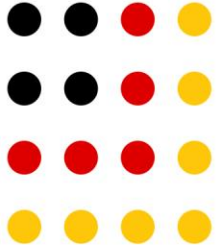
lalkami

mit den Bausteinen

klockami

Przyimka **mit** oczywiście możemy użyć też mówiąc z kim się bawimy:

Marie spielt mit ihren Freunden.

Marie bawi się z przyjaciółmi.

Bawić się możemy też gdzieś, oto częste miejsca:

auf dem Spielplatz

na placu zabaw

im Sandkasten

w piaskownicy

Spielen może oznaczać również grać. I tu otwieramy puszkę Pandory, ponieważ w tym znaczeniu użyjemy tego czasownika w przeróżnych kontekstach. Grać możemy w gry. O ile po polsku używamy wtedy przyimka „w”, po niemiecku dajemy po prostu nazwę gry w **Akkusativie**, ale bez żadnego rodzajnika.

• **die Kinderspiele**

gry dziecięce

Himmel und Hölle (na tą grę jest mnóstwo regionalnych nazw, np. **Hopse**, **Tempelhupfen**, **Hickeln**, itd.) **spielen** – grać w klasy

Himmel oder Hölle spielen

grać w niebo lub piekło

Doktorspiel spielen

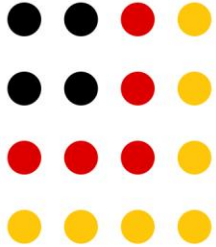
bawić się w doktora

Verstecken spielen

bawić się w chowanego

Es gilt, ich komme!

Szukam!

Fangspiel spielen
spielen

Gummitwist spielen

Blinde Kuh spielen

Drei in einer Reihe spielen

Schifferl versenken

Schere, Stein, Papier spielen

grać w kamień, papier, nożyce

Stille Post spielen

Stadt, Land, Fluss spielen

Reise nach Jerusalem spielen

grać w gorące krzesła

Mikado spielen

• **die Brettspiele**

Dame spielen

Schach spielen

Monopoly spielen

Mensch ärgere dich nicht spielen

bawić się w berka**Seilziehen**

grać w przeciąganie liny

grać w gumę

grać w beczkę

grać w kółko i krzyżyk

grać w statki¹

grać w głuchy telefon

grać w państwa-miasta

grać w bierki

gry planszowe

grać w warcaby

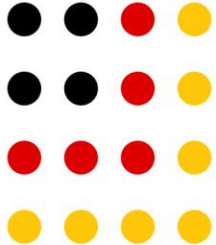
grać w szachy

grać w monopol

grać w chińczyka

¹ tak, tu akurat zamiast czasownika **spielen** mamy **versenken**, czyli zatapiać

Do gier planszowych potrzebujemy planszy – **das Brett**, pionków – **die Spielsteine** oraz kostki – **der Würfel**. W szachach mamy natomiast figury – **die Schachfiguren**. Ich nazwy to: **König** – król, **Dame** – królowa, **Turm** – wieża, **Läufer** – goniec, **Springer** – skoczek, **Bauer** – pionek.

Możemy grać również w karty – **Karten spielen**, np. w pasjansa: **Patience spielen**.

Kreuz – trefl, **Pik** – pik, **Herz** – kier, **Karo** – karo

W tym kontekście mamy też pewne zwroty idiomatyczne:

mit offenen Karten spielen

grać w otwarte karty

jemandem einen Streich/Schabernack/Possen spielen

płatać komuś figla, zrobić komuś psikusa

Spielen można również w lotto:

Er spielt jede Woche Lotto.

Co tydzień gra w lotto.

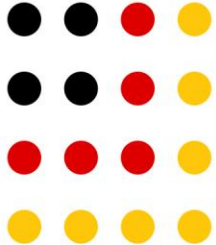

• **die Mannschaftsspiele** gry zespołowe

Fußball spielen grać w piłkę nożną

Volleyball spielen grać w siatkówkę

Basketball spielen grać w koszykówkę

Spielen używane jest również w kontekście artystycznym – w znaczeniu wykonywania czegoś, np. na instrumencie. Tu, podobnie jak przy grach, nie użyjemy rodzajnika.

Geige/Klavier/Gitarre/Orgel spielen

grać na skrzypcach/pianinie/gitarze/organach

Wyjątkiem jest tu flet – **auf der Flöte spielen** oraz skrzypce w znaczeniu idiomatycznym: **die erste Geige spielen** – grać pierwsze skrzypce

Sie will immer die erste Geige spielen.

Ona zawsze chce grać pierwsze skrzypce.

Grać mogą nie tylko ludzie. Czasami mogą to też robić urządzenia:

Warum hat das Radio die ganze Nacht gespielt?

Dlaczego radio grało całą noc?

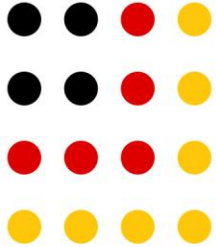
Grać może też zespół. Rozumiemy wtedy przez to koncert.

Die Band hat super gespielt! Zespół grał świetnie.

Grać można również rolę

eine Rolle spielen, np. w teatrze lub kinie.

Wir haben dieses Stück in verschiedenen Städten gespielt.

Graliśmy tę sztukę w różnych miastach.

Ein unbekannter Schauspieler hat die Hauptrolle gespielt.

Nieznany aktor zagrał główną rolę.

W metaforycznym znaczeniu ktoś lub coś może odgrywać (ważną) rolę – **eine (wichtige) Rolle spielen**.

Seine Aussage spielt in der Ermittlung eine wichtige Rolle.

Jego zeznania odgrywają ważną rolę w śledztwie.

Das Geld spielt keine Rolle.

Pieniądze nie grają roli.

Jeśli już mówimy o filmach, to **spielen** może nam załatwić również kwestię tego, gdzie się dany film rozgrywa:

Der Film spielt in einer amerikanischen Stadt.

Film rozgrywa się w amerykańskim mieście.

Tyczy się to również innych dzieł:

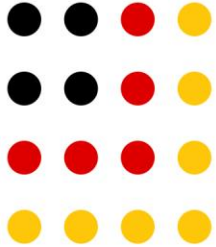
Die Erzählung spielt auf zwei Ebenen.

Opowiadanie rozgrywa się na dwóch płaszczyznach.

Der Roman spielt im 19. Jahrhundert.

Powieść rozgrywa się w XIX wieku.

Czasownik **spielen** występuje również w przydatnej konstrukcji z **lassen**: **etwas spielen lassen**, która oznacza mniej więcej wykorzystywać w celu uzyskania jakichś korzyści, np.:

seinen Charme spielen lassen

wykorzystać swoją charyzmę

seine Beziehungen spielen lassen

wykorzystać swoje znajomości

seine Phantasie spielen lassen

wykorzystać swoją wyobraźnię

ale:

seine Phantasie frei spielen lassen

puścić wodze fantacji

seine Autorität spielen lassen

wykorzystać swój autorytet

Er hat seine Beziehungen spielen lassen, um einen Arbeitsplatz für seinen Sohn zu finden.

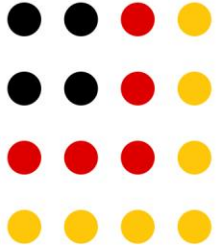
Wykorzystał swoje znajomości, żeby znaleźć synowi pracę.

Czasownik **spielen** pojawia się też w pewnym nietypowym znaczeniu, które na język polski możemy przetłumaczyć jako igrać:

mit dem Leben spielen igrać z życiem

mit dem Feuer spielen igrać z ogniem

mit der Gefahr spielen igrać z niebezpieczeństwem

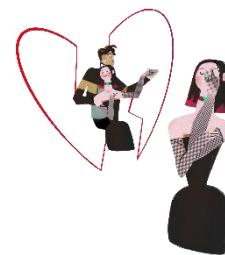

mit Liebe spielen

igrać z miłością

mit Gefühlen spielen

igrać z uczuciami

Spiele nicht mit seinen Gefühlen, das kann sich gegen dich wenden.

Nie igraj z jego uczuciami, bo może się to obrócić przeciwko tobie.

Jak widać, niepozorny czasownik **spielen**, który kojarzy się głównie z prostym znaczeniem grać, może być wykorzystywany w tylu przeróżnych sytuacjach!

Agnieszka Drummer

germanistka, lingwistka, tłumaczka przysięgła, pedagog, autorka kilkunastu bestsellerowych podręczników oraz autorskiej metody nauki (Metoda AD), wykładowczyni akademicka i **Twoja** wirtualna lektorka niemieckiego 😊

Współpraca:

Mateusz Chrostek – germanista, absolwent UAM w Poznaniu, z dużym doświadczeniem w nauczaniu online, uczy też niemieckiego w szkole językowej w Berlinie. Pasjonat niemieckiego. Współautor podręcznika „Deutsch through English. Niemiecki dla znających angielski” i stały współpracownik Akademii AD.